

dr Agnieszka Skowrońska- Pućka

Zakład Poradnictwa Społecznego

SPRAWOZDANIE

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Pomagający i wspomagani.

Potrzeby – kompetencje – relacje pomocowe i poradnicze”

Zapotrzebowanie na ustawiczną, profesjonalną pomoc i wsparcie oraz działania o charakterze interwencyjnym i profilaktycznym w świecie płynnej nowoczesności nie maleje. Wręcz przeciwnie – wzrasta wprost proporcjonalnie do złożoności dnia codziennego, rosnącego poczucia niepewności, bezradności i poczucia zagubienia w chaosie codzienności. Z drugiej strony należy wskazać, że stopień komplikacji i konkurencyjności codziennego życia wymaga od jednostek podejmowania efektywnych działań, sukcesywnej optymalizacji podmiotowych kompetencji niezbędnych do optymalnego rozwiązywania codziennych wyzwań¹.

Wobec lawinowo narastającego zapotrzebowania na pomoc psychopedagogiczną i wsparcie społeczne zaproponowano podzielenie się refleksją teoretyczną oraz praktycznymi doświadczeniami z tego kręgu zagadnień.

W dniu 27 kwietnia na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, pod patronatem Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa zatytułowana „Pomagający i wspomagani. Potrzeby – kompetencje – relacje pomocowe i poradnicze zorganizowana przez zespół zakładu Poradnictwa Społecznego WSE UAM.

¹Fragment z komunikatu konferencyjnego, 2017

W tym cyklicznym przedsięwzięciu udział wzięli naukowcy i praktycy reprezentujący ponad 30 ośrodków akademickich i instytucji pomocowych z całej Polski. To już czwarte tego typu przedsięwzięcie organizatorów. 16 kwietnia 2010 roku Zespół Zakładu Poradnictwa Społecznego zorganizował konferencję o ogólnopolskim zasięgu, której tematem przewodnim uczyniono „Poradnictwo i wsparcie społeczne w biegu życia człowieka”; w 2012 roku główną oś narracji stanowiły: *Dziecko – Młodzież – Rodzina jako adresaci pomocy psychopedagogicznej i socjalnej*; w roku 2014 motywem przewodnim stały się: *Obszary poradnictwa i wsparcia społecznego. Tradycyjne i alternatywne strategie, formy, metody pomocy*.

Relacjonowany naukowy projekt, którego tematyka objęła szerokie spektrum zagadnień (perspektywa, doświadczenia pomagającego i wspomaganego, potrzeby, kompetencje, relacje pomocowe i poradnicze) został pomyślany jako ogólnopolska konferencja naukowa, dająca możliwość przeprowadzenia szerokiej debaty grona specjalistów zajmujących się problematyką pomocy i wsparcia społecznego, a jej otwarta formuła umożliwiła inspirujące, do dalszych badawczych poszukiwań, dyskusje, wymianę refleksji i poglądów zarówno teoretykom, jak i praktykom. Konferencja została podzielona na dwie części- pierwsza z nich - część plenarna mająca ogólny, wyznaczający tematykę obrad charakter, kolejna – panelowa- podzielona na sekcje tematyczne o wydźwięku obok teoretycznego – badawczym i pragmatycznym.

Konferencje swą obecnością uświetniła i objęła patronatem Pani Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych prof. zw. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska. Sesję plenarną otworzyła, witając gości i nadając kierunek obradom Prodziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych, Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego i zarazem Kierownik Zakładu Poradnictwa Społecznego Prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek.

Prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek podkreśliła w swoim wystąpieniu zasadność przedsięwzięcia wskazując, iż „makrospołeczne przemiany kulturowe i gospodarcze związane z zastojami *versus* dynamizacją rynku pracy, prowadzące do zmiany stylu życia ludzi, przyczyniające się do powstawania szeregu problemów, trudności biograficznych nałożone na płaszczyznę normatywnych kryzysów rozwojowych jednostek prowadzą do zmiany zapotrzebowania na pomoc i wsparcie społeczne. Wszystkie te zjawiska przyczyniają się do wzrostu zainteresowania działaniami, których celem jest pomaganie, wspieranie, doradzanie, towarzyszenie w zmaganiu się z trudnościami i

samodzielnym, efektywnym konstruowaniu swojej tożsamości i kształtu własnej biografii.”² Prof. Magdalena Piorunek, podkreśliła, iż celem obrad konferencyjnych jest chęć przyjrzenia się zjawisku pomagania w perspektywie pomagających i wspomaganych. Wyraziła chęć interdyscyplinarnego, interparadygmatycznego oglądu potrzeb, kompetencji i cech opisujących wzajemne relacje między tymi podmiotami. Wskazała, argumentując tym samym istotność podejmowanej w ramach konferencji problematyki, iż „każda z licznych form działań pomocowych indywidualnych czy grupowych, bezpośrednich czy pośrednich, nastawionych na niwelowanie zaburzeń czy optymalizowanie rozwoju i prewencję psychospołeczną wymaga różnych kompetencji tak *stricte* profesjonalnych „twardych”, jak i społecznych – „miękkich” ”³. Dlatego też potrzeby, kompetencje, relacje pomocowe i poradnicze w perspektywie pomagających i wspomaganych uczyniono główną osią narracji konferencyjnych rozważań.

W plenarnej części tego ogólnopolskiego spotkania głos zabrali, zgłębiając różne aspekty tematyki szerokorozumianego wsparcia społecznego w pierwszej kolejności Prof. UAM dr hab. Anna Michalska, reprezentująca Instytut Socjologii, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, z referatem nt.: „Społeczne i jednostkowe uwarunkowania pomocy drugiemu człowiekowi”. Następnie Prof. zw. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak z Uniwersytetu Szczecińskiego, skupiła się wokół problematyki wsparcia adresowanego wobec osób nie oczekujących wsparcia. W swoim wystąpieniu zaakcentowała potrzebę kształtowania świadomości krytycznej u osób zadomowionych w swoim położeniu. Rozważania na temat poradnictwa w dobie codzienności kontynuowała Prof. DSW dr hab. Elżbieta Siarkiewicz (Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu). Z kolei Prof. zw. dr hab. Bożena Matyjas (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) skupiła uwagę słuchaczy wokół problematyki działań pomocowych i interwencyjnych podejmowanych wobec rodzin w kryzysie. W dalszej kolejności, kontynuując rozważania poświęcone problematyce rodzin, głos zabrał Prof. UW dr hab. Andrzej Ładyżyński (Uniwersytet Wrocławski) z referatem pt.: „Rodzina jako zbiorowy pacjent. Perspektywa systemowa”. Prof. UAM dr hab. Barbara Harwas-Napierała, reprezentująca Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, zwróciła uwagę na kwestię istotnych czynników warunkujących skuteczność terapii rodzinnej. Następnie głos zabrała Prof. zw. dr hab. Ewa Syrek z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, rozważania swoje koncentrując wokół konieczności poszukiwania modelu pomocy rodzinie z dzieckiem przewlekle chorym. W dalszej kolejności Prof.

² M. Piorunek, Fragment tekstu otwierającego konferencję, 2017

³ M. Piorunek, Fragment tekstu otwierającego konferencję, 2017

UAM dr hab. Monika Oliwa-Ciesielska, (Instytut Socjologii, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) podjęła problematykę skuteczności pomocy adresowanej wobec osób żyjących w kulturze ubóstwa. Z kolei Prof. UWM dr hab. Ewa Kantowicz z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, zaakcentowała konieczność edukacji dorosłych oraz rolę doradztwa socjalnego, jako nowej specjalności kształcenia do pracy socjalnej. Część plenarną wieńczyło wystąpienie Prof. zw. dr hab. Krystyny Marzec-Holki, (Uniwersytet Warszawski; Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie) poświęcone problemowi poczucia bezradności i odczuć depresyjnych u młodzieży na progu dorosłości w kontekście syndromu rozwiedzionych rodziców. (Moderatorami obrad w ramach sesji plenarnej byli prof. zw. dr hab. Magdalena Piorunek oraz prof. UAM dr hab. Marek Budajczak).

Liczba (zgłoszono ponad sto wystąpień), a także zróżnicowana tematyka referatów, których wspólnym aspektem uczyniono zagadnienia wsparcia w dwóch perspektywach – pomagającego i wspomaganego, była imponująca, dlatego kolejna część konferencji realizowana była w dziesięciu sekcjach tematycznych.

Obrady pierwszego panelu tematycznego koncentrowały się wokół problematyki szeroko rozumianej pomocy (interwencji) o charakterze psychopedagogicznym i psychoterapeutycznym, adresowanej do osób uzależnionych, zagrożonych niedostosowaniem lub niedostosowanych społecznie. Pierwszy zespół tematyczny, moderowany przez Prof. UAM dr hab. Katarzynę Segiet oraz dr Agatę Matysiak-Błaszczyk, swoim wystąpieniem na temat znaczenia interwencji psychopedagogicznej w sytuacji względnie pełnej lub ograniczonej samodzielności człowieka otworzyła Prof. UAM dr hab. Katarzyna Segiet. W dalszej kolejności głos zabrali dr Dariusz Skowroński reprezentujący Temple University Japan Campus oraz dr Katarzyna Waszyńska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) swoje rozważania koncentrując wokół problematyki psychoterapii w kontekście społeczno-kulturowym na przykładzie Japonii. Prelegenci przybliżyli temat zastosowań teorii i modeli pracy psychoterapeutycznej, historycznie mających swoje źródła w kręgu kultury zachodniej, w przeniesieniu na grunt japoński. Następnie głos zabrała dr Ewa Włodarczyk (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), która skupiła swoją uwagę na problematyce kobiet uzależnionych od alkoholu w procesie terapii, akcentując kwestię oczekiwań i barier. Wskazała na istnienie wielu mitów, uprzedzeń i stereotypów dotyczących uzależnienia kobiet i ich terapii, które stają się barierami w ich zdrowieniu. Problematykę uzależnień kontynuowała mgr Dorota Dolata, (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), która poruszyła kwestię Picia (nie)kontrolowanego w kontekście teorii i praktyki. W dalszej

kolejności dr Agata Matysiak-Błaszczyk (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) wraz z mgr Ewą Schneider, reprezentującą Ośrodek Kuratorski nr 3 w Poznaniu skoncentrowały swoje rozważania wokół problematyki pomocy i wsparcia oferowanym nieletniemu w procesie resocjalizacji, na przykładzie zastosowania środka wychowawczego w postaci skierowania do Ośrodka Kuratorskiego. Problematykę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym kontynuowała dr Daria Becker-Pestka z Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku, która tematem swojego wystąpienia uczyniła konieczność wspierania grup zagrożonych wykluczeniem społecznym na przykładzie rodzin i osób skazanych. Przedstawiony materiał stanowił rezultat badań empirycznych przeprowadzonych w ośrodku pomocy społecznej. Reprezentująca Uniwersytet Szczeciński, dr Aneta Jarzębińska, poruszyła problematykę kompetencji nauczyciela szkoły przywiesznej, jako wspierającego proces społecznej inkluzji. W trakcie wystąpienia zaprezentowane zostały wyniki badań ankietowych, którymi objęto 52 skazanych mężczyzn - uczniów Centrum Kształcenia Ustawicznego (CKU) przy Zakładzie Karnym w Stargardzie. Sekcję pierwszą zamykało wystąpienie mgr Tomasza Hermana (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), który poświęcił je socjoterapii jako formy pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla młodzieży niedostosowanej społecznie.

Drugi zespół teoretyków i praktyków rozważał nad szeroko rozumianymi aspektami funkcjonowania współczesnej rodziny. Moderatorami panelu byli Prof. UAM dr hab. Waldemar Segiet oraz dr Bożena Kanclerz. Panel otworzył Prof. UAM dr hab. Waldemar Segiet, reprezentujący Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, wystąpieniem poświęconym idei wzmacniania rodziny jako podstawy „dobrej praktyki”. Następnie głos zabrała dr Paulina Forma z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, w swoim wystąpieniu o teoretyczno-empirycznym charakterze skoncentrowała się wokół problematyki rodzin wielodzietnych, jako podmiotu instytucjonalnych form pomocy i wsparcia. Problematykę rodzin kontynuowała dr Grażyna Teusz, reprezentująca Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, skupiając swoją uwagę wokół rodzin polskich na emigracji z koncentracją na kulturowych i biograficznych kontekstach w procesie radzenia sobie. W dalszej kolejności głos zabrała mgr Anna Potyka (Politechnika Śląska), która przedstawiła oczekiwania i potrzeby osieroconych na wczesnym etapie życia dziecka rodziców oraz różne możliwości udzielania im pomocy, zarówno ze strony specjalistów, instytucji, jak i osób bliskich, natychmiast po doświadczeniu straty, ale też na późniejszych etapach przeżywania żałoby. Wystąpienie kolejnej z prelegentek, dr Bożeny Kanclerz, (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) skoncentrowane zostało wokół zagadnień teoretycznych i implikacji praktycznych związanych z podejściem

systemowym, jako metodą pracy pedagogicznej. Reprezentująca Uniwersytet Łódzki, mgr Patrycja Chrzanowska, próbowała udzielić odpowiedzi na pytanie, jak usamodzielnąć niesamodzielných, skupiając uwagę na wybranych elementach procesu usamodzielniania wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych ze szczególnym uwzględnieniem roli opiekuna usamodzielniania. Problematykę usamodzielniania wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej kontynuowała dr Agnieszka Skowrońska-Pućka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), która swoje teoretyczno-empiryczne wystąpienie poświęciła trudnej sytuacji małych matek opuszczających wraz z dzieckiem placówkę opiekuńczo-wychowawczą.

Główną osią narracji kolejnego panelu tematycznego uczyniono proces diagnostyczny i relację terapeutyczną w instytucjonalnym i pozainstytucjonalnym systemie pomocy i wsparcia. Trzecią sekcję moderowaną przez Prof. UAM dr hab. Hannę Krauze-Sikorską oraz dr Annę Różę Makaruk, rozpoczęła Prof. UAM dr hab. Hanna Krauze-Sikorska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) swoje wystąpienie poświęcając problematyce dzieci i młodzieży z chorobami przewlekłymi w przestrzeni szkoły ogólnodostępnej. W swoich rozważaniach zaakcentowała rolę diagnozy medycznej i psychopedagogicznej oraz konieczność systemowego wsparcia tej grupy. Następnie dr Joanna Kłodkowska z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, w oparciu o zgromadzone podczas badań terenowych materiały, podjęła próbę analizy i interpretacji miejsc i dziejących się w nich zdarzeń społecznych, jako praktyk pomocowych. Z kolei dr Anna Róża Makaruk, (Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie), podzieliła się wnioskami z przeprowadzonych przez siebie badań naukowych a także przedstawiła organizację pozarządową, która powstała w ich wyniku. W dalszej kolejności dr Justyna Śmietańska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), skoncentrowała swoje rozważania wokół interdyscyplinarnej diagnozy w poradnictwie psychologiczno-pedagogicznym z perspektywy praktycznej. Z kolei dr Monika Kaźmierczak, reprezentująca Uniwersytet Łódzki, poruszyła problematykę skuteczności procesu diagnostyczno-prognostyczno-terapeutycznego. Wskazując, iż asymetria relacji nie musi prowadzić do uprzedmiotowienia jednej strony dialogu. Dzięki autorytetowi osobistemu, inaczej moralnemu, logopeda może osiągać dobre wyniki, kiedy dba o partnerską relację, w której następuje otwarcie na drugiego człowieka, dominuje szczerść intencji oraz poczucie bezpieczeństwa. Kolejne dwie prelegentki, reprezentujące Uniwersytet Śląski w Katowicach, dr Iwona Malorny oraz dr Aleksandra Pyrzyk-Kuta, skoncentrowały się wokół zagadnienia relacji koterapeutycznej, akcentując różne kompetencje ale wspólny cel oddziaływań wobec osób współzależnych. Z kolei dr Dominika Łęcka (Motylarnia. Ośrodek Rozwoju Osobistego i

Zawodowego dla Kobiet), zaprezentowała jedną z ukrytych form narracji o radzeniu sobie, nazwaną „przemilczeniem o przeżyciu”. W trakcie prezentacji przedstawiona została metoda jej ujawnienia, skutki wyłącznego użycia kategorii „radzenie sobie w problemie” na kształt powstającej narracji, wspomagane, pomagające i relację pomocową. Tę część rozważań kończyło wystąpienie dr Sonii Wawrzyniak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) na temat roli środowiska wychowawczego w kształtowaniu prawidłowej motywacji do uczenia się.

Prelegenci obradujący w ramach czwartej sekcji tematycznej, skoncentrowali swoje rozważania wokół problematyki pomagania i wspierania w kontekście ich elementów składowych: dialogu, relacji, dostępności, kompetencji pomocowych. Tę sekcję, moderowaną przez Prof. UAM dr hab. Marka Budajczaka oraz dr Joannę Nawój-Połoczańską, zainicjował swoim wystąpieniem na temat zaspokajania potrzeb w świetle zasady subsydiarności Prof. UAM dr hab. Marek Budajczak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Następnie dr hab. Alicja Czerkawska z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, korzystając z hermeneutyczno-dialogicznego oglądu dialogu wskazała na pewien mało dostrzegany, aczkolwiek bardzo znaczący element występujący w relacji poradniczej, a mianowicie kształtowanie w tym układzie więzi dialogicznej. W swoim wystąpieniu przedstawiła warstwy dialogu, które w sytuacji poradniczej odsłaniane są przez uczestniczące w nim podmioty - osobę radzącą się i doradcę. W dalszej kolejności głos zabrała dr Violetta Drabik-Podgórna, (Uniwersytet Wrocławski), akcentując, iż fenomen pomagania koncentruje się na relacji, jako konstytutywnym elemencie zawiązanego związku pomocowego. Zarówno z perspektywy pedagogicznej, psychologicznej, jak i etycznej, relacja niesie w sobie potencjał transformacji osoby, jej percepcji otaczającego świata, jej więzi z innymi. Następnie dr Joanna Nowój-Połoczańska z Uniwersytetu Szczecińskiego wskazała instytucjonalne „warunki dostępu” do pomocy a dr Rafał Adamczewski (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi Wydział Zamiejscowy w Sieradzu), skoncentrował swoje rozważania wokół dialogu i krytyki w działalności pomocowej. Akcentował, iż relację pomocową między pomagającym a korzystającym z pomocy nazwać można obrazowo spotkaniem. Od jego przebiegu zależy, w dużej mierze, efektywność pomocy, a więc to, czy i w jakim zakresie spełnione zostaną oczekiwania osoby zwracającej się z prośbą o pomoc. W tak pojmowanej działalności pomocowej niezwykle ważne zdają się być dialog oraz krytyka. Z kolei dr Agata Woźniak reprezentująca GSW Milenium Gniezno, tematem swojego wystąpienia uczyniła rozmowy o pomaganiu i ich znaczenie w procesie wprowadzania zmian. Prelegentka zaprezentowała refleksje osób korzystających z pomocy oraz podzieliła się wnioskami na temat możliwości wykorzystania ich w

praktyce psychologiczno-pedagogicznej. Następnie głos zabrała mgr Danuta Parlak (Komisja Ekspertów ds. Osób Starszych przy RPO) wskazując, iż zdolność do adekwatnego rozpoznania sytuacji i potrzeb innej osoby, oraz trafne zareagowanie na nie, czyli zachowanie dostosowane do zdiagnozowanych potrzeb jest istotnym elementem działań pomocowych. Badania wykazują, że przyjmowanie cudzej perspektywy, czyli umiejętność rozpoznawania stanu innej osoby, wpływa na skuteczność udzielanej pomocy oraz ocenę relacji pomiędzy pomagającym i wspomaganym. Kolejne wystąpienie mgr Bernadetty Kosewskiej, z Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie poświęcone zostało zagadnieniu wolontariatu studenckiemu, jako możliwości rozwoju kompetentnego pedagoga specjalnego. Podsumowaniem czwartej sekcji tematycznej stało się wystąpienie dr Marii Porzucek-Miśkiewicz (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), która na podstawie prowadzonych przez siebie weryfikacji empirycznych odpowiedziała na pytanie, czy studenci pedagogiki zdolni są do pomagania?

Kolejna sekcja tematyczna poświęcona została zagadnieniu alternatywnych form wsparcia i pomocy, przykładem których są coaching, tutoring, komputerowe gry profilaktyczne czy metody outreach. Obrady w ramach sekcji piątej, moderowanej przez dr Kamilę Słupską oraz dr Katarzynę Kuziak, rozpoczął dr Marek Podgórný z Uniwersytetu Wrocławskiego, rozważania swoje koncentrując wokół mikroprzestrzeni społecznej w relacji coachingowej, próbując odpowiedzieć na pytanie, czy przestrzeń (społeczna) w coachingu jest jedynie ograniczonym polem, bierną ramą, czy wreszcie, zgodnie z założeniami poststrukturalizmu, aktywnym czynnikiem, modyfikującym interakcję klient-coach? Problematykę coachingową kontynuowała mgr Monika Chmielecka reprezentująca Uniwersytet Łódzki, która poruszyła kwestie uczenia się w coachingu w perspektywie andragogicznej. Z kolei mgr Laura Ćwikła, w swoim wystąpieniu dokonała charakterystyki potrzeb klienta w perspektywie indywidualnej oraz systemowej. W dalszej kolejności głos zabrała mgr Aneta Baranowska, (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), która swoje rozważania skoncentrowała wokół problematyki tutoringu, jako formy wsparcia dziecka nieśmiałego. Kolejne wystąpienie, reprezentującej Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, dr Katarzyny Kuziak, poświęcone zostało metodzie Instrumental Enrichment w trakcie której, stosując techniki mediacyjne tworzone są i wzmacniane poznawcze strategie i umiejętności klienta. Następnie mgr Piotr Józwiak (Pracownia Psychologii Karolina Król) podjął problematykę gry profilaktycznej „Good Behaviour Game”. Z kolei dr Kacper Radzki reprezentujący Zakład Poprawczy w Jerzmanicach Zdroju, tematem swojego wystąpienia uczynił harcerską metodę wychowawczą jako pomocną w niwelowaniu negatywnych skutków grupy

nieformalnej w zakładzie poprawczym. W dalszej kolejności głos zabrała dr Małgorzata Michel reprezentująca Uniwersytet Jagielloński, która skupiła uwagę słuchaczy na wykluczonych przestrzeniach miejskich i gettach biedy, jako wyzwania dla współczesnej pedagogiki w działaniu. Podsumowaniem piątej sekcji stało się wystąpienie mgr Grzegorza Głupczyka z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Podczas wystąpienia autor nawiązując do badań własnych związanych z zachowaniami ryzykownymi młodzieży zamieszkującej dwa odmienne środowiska społecznie: dzielnicę problemową z charakterystyczną zabudową wielorodzinną i dzielnicę o zabudowie jednorodzinnej, wskazał potrzebę organizowania działań profilaktycznych skierowanych do młodzieży zamieszkującej tereny defaworyzowane społecznie, w oparciu o ideę tworzenia lokalnych systemów wsparcia, ze wskazaniem na rolę, jaką pełnić mogą w systemie tym organizacje pozarządowe.

Teoretycy i praktycy obradujący w ramach kolejnej sekcji, skupili swoją uwagę na problemach osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością, zagrożonych marginalizacją oraz rosnącym znaczeniem mediacji w praktyce pomagania. Obrady w ramach sekcji szóstej, moderowanej przez dr hab. Małgorzatę Rosalską oraz dr Astrid Tokaj, zainicjowała dr hab. Małgorzata Rosalska reprezentująca Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, koncentrując się wokół problematyki pomagania przez proponowanie wyzwań. W omawianym kontekście skupiła się na rolach i profilu kompetencyjnym pedagoga w kontekście założeń pedagogiki przeżyć. Następnie dr Rafał Iwański z Uniwersytetu Szczecińskiego skoncentrował swoje rozważania wokół problematyki profesjonalnych i rodzinnych opiekunów niesamodzielnymi osobami starszymi. Problematykę seniorów kontynuowała dr Astrid Tokaj, (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), z wystąpieniem na temat konieczności zaakceptowania pomocy, jako wyzwania dla człowieka starego i jego rodziny. Z kolei mgr Łukasz Koperski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) pochylił się nad problematyką starzejących się opiekunów osób z niepełnosprawnością, w kontekście nieoczywistości i wielowymiarowości ich roli społecznej. W dalszej kolejności mgr Beata Kudlińska Wodo reprezentująca Uniwersytet Łódzki, zaprezentowała nowatorskie spojrzenie na współczesną sytuację pracowników socjalnych i konieczność podnoszenia przez nich kompetencji mediacyjnych, wykorzystując jednocześnie swoje doświadczenie jako mediator. Temat mediacji kontynuowała dr Agnieszka Dragon, z Uniwersytetu Wrocławskiego, rozważania swoje koncentrując wokół kontekstów różnic kulturowych w mediacji, wskazując na postulowane kompetencje mediatora wspierającego strony w dążeniu do międzykulturowego zrozumienia. Następnie głos zabrała dr Daria Zielińska-Pękał (Uniwersytet Zielonogórski), której wystąpienie stanowiło próbę spojrzenia na newslettery jako na

specyficzną ofertę poradniczą. Taka próba odczytania treści newsletterowych, jak wskazała, wpisuje się w prowadzone przez prelegentkę od lat analizy poradnictwa zapośredniczonego, a więc takiego, które jest uprawiane poprzez środki masowego przekazu i które podlega różnym procesom mediatyzacyjnym. Sekcję zamykało wystąpienie mgr Mateusza Szafrąńskiego z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, skoncentrowane wokół problematyki doradztwa zawodowego adresowanego do osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Kolejna sekcja tematyczna zogniskowana została wokół zagadnień związanych z szeroko rozumianym zdrowiem i chorobą, a także sytuacjami granicznymi, tłem rozważań stały się przykłady dobrych praktyk w ramach w/w obszarów. Sekcję siódmą, moderowaną przez Prof. UW r dr hab. Andrzeja Ładyżyńskiego oraz dr Ewę Kasperek-Golimowską, swoim wystąpieniem rozpoczęła dr Ewa Kasperek – Golimowska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Prelegentka skupiła uwagę słuchaczy wokół problematyki pozytywnej edukacji zdrowotnej, jako formy pomocy w prowadzeniu „dobrego życia”. Następnie lic. Paulina Mencil (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) poruszyła problematykę dwóch perspektyw pomocy i wsparcia w chorobie nowotworowej, w kontekście pomagających i wspomaganych. Z kolei dr Maria Brodzikowska reprezentująca Akademię Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie dokonała charakterystyki poradnictwa związanego z wykonywaniem testów w kierunku HIV, wskazując na własne doświadczenia zawodowe w tym zakresie. W dalszej kolejności mgr Aleksandra Berkowska, z Uniwersytetu Warszawskiego, wskazała na potrzebę w zakresie wsparcia społecznego osób żyjących z Atopowym Zapaleniem Skóry. Przedstawiła potrzeby i oczekiwania w zakresie wsparcia społecznego osób żyjących z Atopowym Zapaleniem Skóry (AZS). Szczegółowa analiza tego zagadnienia została dokonana na podstawie materiałów zebranych w 2016 r. podczas spotkań grupy samopomocowej osób chorych na AZS. Następnie głos zabrał mgr Tomasz Kasprzak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) swoje rozważania koncentrując wokół współczesnych problemów alternatywnych form pomocy osobom głuchoniewidomym w Republice Czeskiej. Problematykę osób niesłyszących kontynuowała mgr Aleksandra Rożek (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) skupiając uwagę słuchaczy na problematyce słyszącego rodzeństwa dzieci z wadą słuchu. Podsumowaniem tej części obrad stało się wystąpienie dr Edyty Sielickiej z Uniwersytetu Szczecińskiego, która poruszyła problematykę wsparcia ucznia w sytuacjach granicznych w polskiej szkole.

Pomaganie w percepcji „pomagającego” ze wskazaniem przykładów dobrych praktyk to główny wątek podejmowany w ramach kolejnej sekcji. Obrady w sekcji ósmej, moderowanej przez dr

Grażynę Teusz oraz dr Joannę Rajewską de Mezer, rozpoczęły, reprezentujące Akademię Pedagogiki Specjalnej w Warszawie dr Ewa Grudziewska wraz z dr Martą Mikołajczyk, odpowiadając, na podstawie przeprowadzonych weryfikacji empirycznych, na pytanie, co i dlaczego robią w swojej pracy przedstawiciele służb społecznych. W dalszej kolejności dr Joanna Rajewska de Mezer z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, wskazała na znaczenie wiedzy z zakresu problematyki prawnej w procesie wsparcia klienta pomocy społecznej. Z kolei mgr Joanna Frątczak reprezentująca Dolnośląską Szkołę Wyższą, swoje rozważania skupiła wokół problematyki kontaktu granicznego w pomocy profesjonalnej. Następnie głos zabrały dr Joanna Dec-Pietrowska oraz dr Ewa Szumigraj z Uniwersytetu Zielonogórskiego, które na podstawie refleksji biograficznych doradców zaprezentowały problematykę streetworkingu. W dalszej kolejności mgr Katarzyna Nanowska reprezentująca Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków oraz Dolnośląską Szkołę Wyższą rozważania swoje skoncentrowała wokół problemu wolności dozorowanej, jako formy zniewolenia w perspektywie dylematów kuratora sądowego w roli wychowawcy. Następnie dr Małgorzata Ciczowska-Giedziun (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) wraz z mgr Magdaleną Dymowską, (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), rozważając tematykę relacji (interakcji) między jej stronami na gruncie współczesnej pracy socjalnej, odwołały się do takich pojęć, jak: współpraca, partnerstwo, dialog, współdziałanie, wzmacnianie, egalitaryzm, emancypacja, demokratyzacja i podmiotowość (dwupodmiotowość, upodmiotowienie). Wskazując na konieczność przyjrzenia się (nie)podmiotowej relacji pomocowej w odniesieniu do mikropraktyki pracy socjalnej (jednostek – klientów pomocy społecznej, rodzin i pracowników socjalnych), jako nieoczywistej, ograniczonej barierami i nie zawsze możliwej do zastosowania w praktyce. Problematykę klientów instytucji pomocowych kontynuowała mgr Dorota Ejneberg reprezentująca Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół ds. Osób Bezdomnych i Uchodźców, charakteryzując doświadczenia przestrzeni (bez)domności, jako wyzwania dla poradnictwa. Następnie mgr Renata Deka (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) dokonała charakterystyki działalności Ośrodka Readaptacji Społecznej Mateusz w Toruniu, jako odpowiedzi na problemy osób opuszczających placówki penitencjarne. Podsumowaniem tej sekcji było wystąpienie dr Magdy Kalkowskiej, (Studium Doskonalenia Kadr Akademii Morskiej w Gdyni), na temat wielowymiarowego wspierania rozwoju człowieka w perspektywie całościowej realizowanego z inicjatywy katolickiej. Prelegentka wskazała przykład dobrych praktyk na podstawie działalności Centrum Psychologiczno-Pastoralnego "Więź" w Starogardzie Gdańskim.

Obrazy w ramach sekcji dziewiątej, moderowanej przez Prof. UAP dr hab. Roberta Bartela oraz dr Annę Gulczyńską, ukazały bogactwo i różnorodność form, metod, technik pomocy i wsparcia. Rozważania zainicjował Prof. UAP dr hab. Robert Bartel, (Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu), który poruszył problem arteterapii opartej na uważności u chorych na depresję. Z kolei dr Anna Gulczyńska, reprezentująca Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w kontekście wyzwań stawianych młodym dorosłym scharakteryzowała metody pracy w podejściu skoncentrowanym na rozwiązaniach. W dalszej kolejności mgr Barbara Chojnacka, (Uniwersytet Szczeciński), skoncentrowała swoje rozważania na praktyce wolontariatu w placówkach wsparcia dziennego. W swoim wystąpieniu, bazując na własnym wieloletnim doświadczeniu, poddała pracę wolontariuszy-studentów refleksji, krytyce, wykazując pewne pułapki i dylematy. Kolejne z prelegentek lic Dominika Maćkowiak oraz lic Sylwia Bokuniewicz, reprezentujące Klubowe Centrum Aktywności Dzieci i Młodzieży przy Stowarzyszeniu „Życ Inaczej”, dokonały charakterystyki form pomocy realizowanych przez wychowawców w placówkach wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. Następnie głos zabrała mgr Renata Pietruńko, (Świetlica Terapeutyczna w Lewinie Brzeskim), swoje rozważania koncentrując wokół form pracy z rodziną i dzieckiem w programie „Rodzina to zgrana drużyna”. W dalszej kolejności mgr Wojciech Glac reprezentujący Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie oraz Małopolskie Hospicjum dla Dzieci, scharakteryzował sytuację prawną i społeczną rodzin dzieci korzystających z opieki hospicyjnej. Następna z prelegentek, mgr Justyna Mielnik, (Placówka wsparcia dziennego – świetlica specjalistyczna Barka w Gorzowie Wielkopolskim) wskazała na walory działalności o charakterze wolontaryjnym w rodzinach zastępczych. Podsumowaniem obrad w tej sekcji stało się wystąpienie dr Mikołaja Brenka, (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), poświęcone problematyce szkoleń dla analfabetów jako formy wsparcia osób wykluczonych – na przykładzie akcji zwalczania analfabetyzmu w Polsce Ludowej w latach 1949-1951.

Zespół teoretyków i praktyków, w ramach ostatniej sekcji, główną osią narracji uczynił problem doradztwa zawodowego oraz kompetencji pomocowych. Dziesiąta sekcja, moderowana przez dr Iwonę Werner oraz dr Joannę Kozielską, rozpoczęła się od teoretyczno-empirycznego wystąpienia Prof. zw. dr hab. Magdaleny Piorunek oraz dr Iwony Werner reprezentujących Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, poświęconego kompetencjom społecznym nauczycieli w kontekście ich pomocowych implikacji. Następnie dr Kamila Słupska, (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), skoncentrowała swoje rozważania wokół problematyki wypalenia zawodowego wśród osób profesjonalnie pomagających. Z kolei reprezentujące Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

mgr Agnieszka Nymś-Górna oraz lic. Anna Sobczak swoje rozważania skoncentrowały wokół zagadnienia doradztwa edukacyjno-zawodowego adresowanego do studentów. Temat doradztwa zawodowego kontynuowała dr Joanna Kozielska, (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), w teoretyczno-empirycznym wystąpieniu na temat wsparcia ucznia w wyborze szkoły w kontekście roli (niewidocznego) doradcy. Natomiast dr Lucyna Myszk-Strychalska, (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), swoje rozważania skoncentrowała wokół problematyki wyzwań stawianych przed doradztwem zawodowym dla młodzieży z zespołów szkół zawodowych w świecie permanentnej zmiany. W dalszej kolejności dr Anna Wawrzonek, (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dokonała charakterystyki wsparcia poradniczego w kontekście relacji wielopokoleniowych w miejscu pracy. Temat wsparcia kontynuował lic. Mateusz Rutkowski, reprezentujący Uniwersytet Gdański, który skupił uwagę słuchaczy na problemach osób bezrobotnych w sieci profesjonalnego wsparcia. Ostatnim wystąpieniem w trakcie obrad dziesiątej sekcji był referat mgr Agnieszki Zaradnej z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu, na temat profilowania pomocy dla osób bezrobotnych. W trakcie wystąpienia prelegentka zaprezentowała wyniki autorskich weryfikacji empirycznych.

Podsumowując podkreślić należy, iż w wielu wystąpieniach zaprezentowano nowe zagadnienia badawcze, projekty i metody badań. Przybliżenia problematyki pomocowej dokonywane były nie tylko w perspektywie teoretyczno-badawczej, ale także praktycznej. W trakcie obrad poszczególnych sekcji tematycznych koncentrowano się na problematyce pomocy świadczonej profesjonalnie, ale i tej przygodnej, okazjonalnej realizowanej w ramach nieformalnych sieci wsparcia społecznego. Wszystko to stanowi wyraz rozwoju tej dziedziny nauk humanistycznych i społecznych. Z całym przekonaniem stwierdzić należy, iż tematyka konferencji, jej poszczególne wystąpienia dopełniają dorobek myśli naukowej, poświęconej kwestiom całozyciowego poradnictwa i wsparcia oraz dynamizują dalsze badania i prace naukowe. Konferencyjne zagadnienia bezsprzecznie stanowią impuls do dalszych poszukiwań badawczych i rozwiązań praktycznych.

Ogromnym sukcesem konferencji była frekwencja oraz duża aktywność zgromadzonej publiczności podczas każdej z panelowych dyskusji i części plenarnej, stanowiąca dla organizatorów jednoznaczny sygnał, iż tego rodzaju spotkania naukowe, poruszające zagadnienia szeroko rozumianego poradnictwa i wsparcia analizowane z perspektywy osób udzielających i będących adresatami wsparcia i pomocy, analiza relacji, kompetencji są bardzo potrzebne, a pytania, które wyłaniają się należą do pytań ważnych, na które odpowiedzi szuka zarówno środowisko naukowców, jak i praktyków. Ich obecność świadczy o poszukiwaniu nowych rozwiązań praktycznych i potrzebie ich oparcia w nauce.

Stanowi to dla organizatorów impuls motywujący do kontynuowania podjętej problematyki i inicjowania kolejnych, organizowanych przez Zakład Poradnictwa Społecznego, ogólnopolskich konferencji.